

Mersin Üniversitesi Dil ve Edebiyat Dergisi, MEUDED, 2019, 16 (2), 89-110.

DEMOKRASİ KAVRAMINA İLİŞKİN TÜRKÇE VE AMERİKAN İNGİLİZCESİ METİNLERDE KARŞILAŞTIRMALI ELEŞTİREL METAFOR ÇÖZÜMLEMESİ

**A Comparative Critical Metaphor Analysis in Turkish and
American English Texts Related to the Concept of Democracy**

Melike BAŞ¹

Amasya Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0002-4104-8719

Öz: Sosyo-politik bir kavram olarak ‘demokrasi’, ilk ortaya çıktığı çağlardan bu yana farklı toplumlarda farklı evrimsel süreçler geçirmiş ve uygulanmıştır. Bu sebeple, evrensel bir kavram gibi görünse de farklı bilişsel ve kültürel şemalar tarafından şekillenebilmektedir. Bu çalışma, bir derlem içerisinde ‘demokrasi’ kavramının metaforik kullanımlarından yola çıkarak Türkçe ve Amerikan İngilizcesinde bu kavrama ilişkin kavramsallaşmaları incelemeyi ve bu kavramsal yapının iki dilde farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın veri tabanı TUDv3.0, TS Columns, COCA ve NOW derlemlerinden seçilmiş 4000 örnekten oluşmaktadır. Demokrasi kavramı ile ilişkili metaforların tespiti, yorumlaması ve

¹ Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, melikebas07@gmail.com

Makale gönderim tarihi: 10 Haziran 2019; Kabul tarihi: 5 Ekim 2019
Makale künye bilgisi: Baş, M. (2019). Demokrasi kavramına ilişkin Türkçe ve Amerikan İngilizcesi metinlerde karşılaştırmalı eleştirel metafor çözümlemesi. *Mersin Üniversitesi Dil ve Edebiyat Dergisi, 16 (2), 89-110.*

açıklanmasında Eleştirel Metafor Çözümlemesi (Charteris-Black, 2004) ve Metafor Tespit Yöntemi (Pragglejaz Grup, 2007) temel alınmıştır. Sonuçlar, her iki dilde de FİZİKSEL NESNE, ÇATIŞMA, CANLI ORGANİZMA, HEDEF-SEYAHAT ve YAPI-BİNA kaynak alanlarının en fazla sıklığa sahip olduğunu göstermektedir. Diller arası karşılaştırma, demokrasi kavramıyla eşleşen kaynak alanların her iki dilde benzerlik gösterse de sayısal dağılımlarının farklılaşabildiğini ve tipik olarak tercih edilen metaforların farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar sözcükler: *Kavramsal Metafor, Demokrasi, Derlem, Türkçe, Amerikan İngilizcesi*

Abstract: As a sociopolitical concept, ‘democracy’ has passed through different evolutionary processes and practiced differently in diverse societies since it was first introduced. Therefore, although it seems to be a universal concept, it can be shaped by different cognitive and cultural schemas. By setting out from the metaphoric usages of ‘democracy’ in a corpus, this study aims to investigate the conceptualizations of this concept in Turkish and American English, and to reveal whether this conceptual structure differs in these two languages. Database of the study consists of 4000 samples taken from TNCv3.0, TS Columns, COCA, and NOW. Critical Metaphor Analysis (Charteris-Black, 2004) and Metaphor Identification Procedure (Pragglejaz, 2007) were based on in the identification, explanation and interpretation of metaphors. Findings demonstrate that PHYSICAL OBJECT, CONFLICT, LIVING ORGANISM, DESTINATION-JOURNEY and CONSTRUCTION-BUILDING are the most frequently employed source domains in both languages. The cross-linguistic comparison manifests that although the source domains that map with democracy show similarities, their quantitative distributions and the typically preferred metaphors might vary in the two languages.

Keywords: *Conceptual Metaphor, Democracy, Corpus, Turkish, American English*

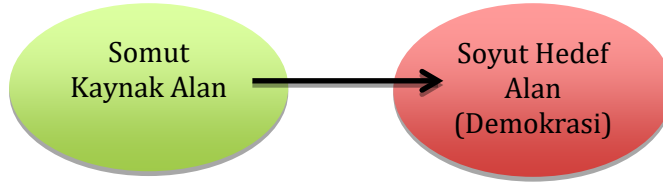
1. GİRİŞ

Gündelik dil kullanımında yaygın bir şekilde yer alan metaforlar, bir kültürün üyelerinin temel inançlarını ve dünya görüşlerini ortaya çıkarmaktadır. Konuşucular ulaşmak istedikleri retorik ve ideolojik amaçlarına göre belli dilsel seçimler yaparlar. Metaforlar aynı zamanda soyut kavramları daha kolay algılamamızda ve bu kavramları daha görsel hale getirmede etkili bilişsel araçlardır. Bu sebeple, kavramları hangi metaforik ifadelerle sunduğumuza bağlı olarak metaforlar, gerçeği sadece yansıtmada değil, aynı zamanda yeniden yapılandırmada da büyük rol oynamaktadır.

Halkın, halk için, halk tarafından yönetimi olarak tanımlanan ‘demokrasi’, gerek politik söylemde gerekse kamu söyleminde sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Modern anlamda demokratik düşünceler ve uygulamalar ilk olarak Avrupa’da ortaya çıkmıştır ve zaman içinde farklı toplumlarda da yönetim biçimi olarak yaygınlık kazanmıştır. Her toplumun deneyimlediği tarihsel süreçler, içinde barındırdığı geleneksel politika sistemi gibi faktörlere bağlı olarak farklı toplumlarda farklı şekillerde algılanmasına neden olmaktadır. Bu çerçevede, ‘demokrasi’ sözcüğünün hangi metaforik bağlamlarda kullanıldığı ve ‘demokrasi’ kavramına ait kavramsallaşmalar bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

1.1. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu çalışmada metafor, birbirini tamamlayan hem bilişsel hem de edimbilimsel bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Metaforun bilişsel yönü, metaforu ‘kavramsal’ bir yapı olarak gören Kavramsal Metafor Kuramına (Lakoff, 1993; Lakoff & Johnson, 1980) dayanmaktadır. Bu görüşe göre soyut kavram alanları (hedef), daha somut ve doğrudan algısal ve bedensel deneyimlere dayanan kavram alanları (kaynak) aracılığıyla düşünülür ve ifade edilmektedir. Kavramsal metaforlar kaynak ve hedef alan arasında kurulan eşleşmeler ve örtüşmelerden oluşmaktadır (Şekil 1). Bu eşleşmeler insanların yaşadıkları dünyayı anlamlandırmalarını sağlayan bilgi alanları arası eşleşmelerdir ve bizim bir alandan diğerine çıkarımlar yapmamızı ve akıl yürütmemizi sağlamaktadır.

Şekil 1. Kavramsal metaforun kavram alanları arasındaki eşleşme

Metaforların edimbilimsel ve sosyal yönü ise Charteris-Black (2004) tarafından ileri sürülen Eleştirel Metafor Çözümlemesine dayanmaktadır. Eleştirel Metafor Çözümlemesi, Kavramsal Metafor Kuramı ile dilbilimin Eleştirel Söylem Çözümlemesi, Derlem Dilbilim ve Edimbilim alanları arasındaki çapraz döllemeden doğmuştur. Bu bakımdan, metafor, bilişsel olmanın yanı sıra sosyal bir olgudur ve

kültürel değerler, toplumsal uygulamalar ve ideolojilerle yakından ilişkilidir. Bu sebeple, metaforları daha iyi anlamak ve yorumlamak için ortaya çıktıkları bağlamı tanımlamaya ihtiyaç vardır.

Metaforlar, bilinçaltındaki duygusal çağrışımları dil vasıtasıyla aktive etmektedir, bu sebeple biz farkında olmadan inançlarımızı, tutumlarımızı ve değerlerimizi büyük ölçüde etkilemektedir. Bunu çeşitli kaynak alanın olumlu ve olumsuz çağrışımlarını hedef alana aktararak yapmaktadır. Diğer bir ifadeyle, metaforik anlamlar, sözcüklerin metaforik olmayan düz anlamlarının kullanımlarının harekete geçirdiği çeşitli yan anlamlar tarafından belirlenmektedir. Dolayısıyla, fikirleri ve inançları, iyi ve kötü ölçeği üzerinde değerlendirmemize etki etmektedirler (Charteris-Black, 2005, ss. 13-14).

Söylem içerisinde kullanılan metaforların seçiminin özünde ‘ikna etme’ amacı yer almaktadır. Yazılı ve sözlü metinlerin nasıl kurgulandığı, ve altta yatan metaforların seçimi okuyucuların ve dinleyicilerin metni algılayma ve yorumlama şekillerini belirlemektedir. Bu nedenle, Eleştirel Metafor Çözümlemesi konuşucuların örtülü niyetleri ve güç ilişkilerini, sosyal ve kültürel bir bağlamda araştırmayı amaçlayan bir yaklaşım sunmaktadır (Charteris-Black, 2004). Eleştirel Metafor Çözümlemesi dört aşamadan oluşmaktadır (Charteris-Black, 2018, s. 218). Bu çalışmada da benimsenen dört aşamalı çözümleme basamakları Şekil 2’de özetlenmiştir.

Şekil 2. Eleştirel Metafor Çözümlemesinin aşamaları (Charteris-Black, 2018, s. 218)

1.2. ARTALAN TARAMASI

Metaforlar gündelik dilin bir parçası olarak politik söylem içerisinde sıklıkla yer almaktadır. İletişimde ikna edici bir role sahip olduklarından siyaset söyleminde belirli görüşleri meşrulaştırma gücüne sahiptirler (Goatly, 2007; Musolff, 2004). Son yıllarda politik söylemde kavramsal metafor çalışmaları önem kazanmıştır. Bu çalışmaların öncüsü olarak da düşünebileceğimiz Lakoff, metaforların siyasi söyleme hükmeden manipülatif araçlar olduğunu vurgulamaktadır. Çalışmalarında, politikacıların kullandıkları metaforların dinleyici kitlesini etkileme amacıyla bilinçli bir şekilde seçilmiş ve politik duruşlarını simgeleyen stratejiler olduğunu göstermektedir (1991, 2002, 2004). Ayrıca, *The Political Mind* adlı kitabında sinirbilimden yola çıkarak gerçekliğin kurgulanmasında beynin ve zihnin rolüne odaklanmakta ve düşünceler arasında kurulan herhangi bir bağlantının aynı zamanda sinir hücreleri arasındaki bağlantıyı da kurduğunu belirtmektedir (Lakoff, 2009). Bir metaforu içselleştirdiğimizde beynimizde o metaforla ilgili nörolojik bir bağlantı kurulmaktadır. Bu sebeple, politikacılar metaforları kullanarak beynimizin belirli çerçeveler doğrultusunda düşünmesini sağlamak ve zihnimizi manipüle etmektedir (Lakoff, 2009).

Benzer bir şekilde Charteris-Black (2005), *Politicians and Rhetoric* adlı kitabında metaforun ikna etme gücü üzerine vurgu yapmaktadır ve Winston Churchill, Martin Luther King, Margaret Thatcher, George Bush gibi çeşitli siyasi aktörlerin konuşma metinlerinden oluşan derlemeleri inceleyip ‘terörizm’ hakkında kullandıkları metaforları benimsedikleri ideoloji çerçevesinde tespit edip yorumlamıştır.

Musolff (2004), *Metaphor and Political Discourse* adlı kitabında derlem tabanlı bir yaklaşımla Avrupa Birliği için kullanılan kavramsal alanları ve senaryoları incelemiş ve çeşitli alt alanlardan oluşan AİLE, BİNA, İNSAN BEDENİ ve SEYAHAT temel kavram alanlarını tespit etmiştir. Farklı dillerde ulus (devlet) üzerine odaklandığı diğer çalışmalarında, ULUS DEVLET AİLEDİR, ULUS DEVLET İNSANDIR ve ULUS DEVLET İNSAN BEDENİDİR metaforlarını tespit etmiştir (Musolff, 2004, 2006, 2010, 2018).

Türkçe çalışmalara baktığımızda siyasi söylem ve metafor çalışmalarının sınırlı sayıda olduğunu görmekteyiz. Efeoğlu (2015) doktora tezinde siyasi söylemde bir ulus-devlet olarak Türkiye'nin metaforik kavramsallaşmasını Türkçe ve İngilizce derlem içerisinde eleştirel metafor çözümlemesi yöntemiyle incelemiştir.

Demokrasi kavramına yönelik metafor çalışmaları literatürde yer alsa da Türkçede bulunmamaktadır. Kövecses (1994), Tocqueville'nin *Democracy in America* (1835/1987) adlı eserinin ilk iki cildinde demokrasi kavramı ve bu kavramın Amerika'daki yansımaları üzerine yorumlarını incelemiş ve DEMOKRASİ (HIRSLI) BİR İNSANDIR metaforunu baskın olarak tespit etmiştir. Ansah (2017), Gana politik söyleminde demokrasi kavramının kültürel kavramsallaşmalarını incelemiş ve kültürel politika şemalarının bu kavramın kavramsallaşmasında ve uygulanmasında önemli bir rol oynadığını ortaya koymuştur.

Malan (2008), Güney Afrika siyasi söyleminde uzlaşma/mutabakat, ırkçılık, ulus/millet ve demokrasi kavramlarının metaforik kavramsallaşmalarını incelediği çalışmasında DEMOKRASİ ÇOCUKTUR (İNSANDIR) metaforunu tespit etmiştir. Nicolae (2014), kamusal söylemde demokrasi kavramının metaforik kaynak alanlarını Rumence ve İngilizce dillerinde karşılaştırmalı olarak incelemiş ve her iki dilde de başta ÇATIŞMA (SAVAŞ) olmak üzere SEYAHAT, NESNE, CANLI ORGANİZMA ve ÖĞRETİM alanlarını tespit etmiştir.

1.3. ÇALIŞMANIN AMACI VE ARAŞTIRMA SORULARI

Yurt dışında politik söyleme ait metaforik konuşma üzerine çeşitli çalışmalar yer almaktadır. Artalan taraması bu alanda Türkçe çalışmaların sınırlı olduğunu göstermektedir. Diller arası karşılaştırmalı bir özellik gösteren bu çalışma, Türk ve Amerikan toplumunda demokrasi kavramının değişmeceli kullanımının hangi açılardan benzerlikler ve farklılıklar gösterdiğini de ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Soyut bir kavram olan demokrasinin algısal olarak daha anlaşılır hale gelmesinde somut kaynak alanlara ihtiyaç vardır. Bu somut alanların tespiti bir kavram ve bir yönetim biçimi olarak 'demokrasi'nin iki farklı dilde ve toplumda nasıl kodlandığı ve uygulamaya döküldüğü konusuna ışık tutacaktır.

Çalışmaya yön veren araştırma soruları aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- (i) Türkçe ve İngilizce yazılı söyleme ait metinlerde 'demokrasi' hedef alanıyla ilişkili kaynak alanlar nelerdir?
- (ii) Türkçe ve İngilizce yazılı söyleme ait metinlerde demokrasi kavramına ait kavramsal metaforlar nelerdir?

- (iii) Tespit edilen kavramsal metaforlar ve kavramsal yansımalar Türkçe ve İngilizce arasında ne tür benzerlikler ve farklılıklar göstermektedir?

2. YÖNTEM

2.1. BÜTÜNCE VERİ TABANI

Çalışmanın veri tabanı, Türkçe ve İngilizce dört farklı derlemden çekilen ve ‘demokrasi’ kök sözcüğünü içeren örneklerden oluşmaktadır. Türkçe veri tabanı için Türkçe Ulusal Derlemin yazılı kaynaklarından (TUD v3.0) (Aksan ve diğ., 2012) 500 örnek ve TS Columns Corpus’dan 1500 örnek seçilmiştir. Türkçe Ulusal Derlem, 1989-2013 yıllarına ait sözlü ve yazılı metinleri içermektedir ve 50 milyon sözcükten oluşmaktadır. TS Columns Derlemi, 2006-2017 yılları arasında üç ayrı kaynaktan (Cumhuriyet, Radikal, T24) derlenen 25.915 çevrimiçi gazete köşe yazısından oluşmaktadır. Derlem, toplamda 18 milyon 164 bin 832 sözcük içermektedir (http://cqpweb.tscorpus.com/cqpweb/col_umns_v2/).

İngilizce veri tabanı için Corpus of Contemporary American English (COCA) derleminden 500 yazılı metin örneği ve News on the Web (NOW) (<https://corpus.byu.edu/now/>) derleminden 1500 örnek çalışmaya dahil edilmiştir. COCA, 1997-2017 yıllarına ait yazılı ve sözlü metinleri içermektedir ve 560 milyon sözcükten oluşmaktadır. NOW derlemi, 2010 yılından günümüze internet tabanlı gazete ve dergilerden oluşan toplam 6.0 milyar sözcükten oluşmaktadır. Bu derlemin farklı bir özelliği devamlı güncellenmesi ve her ay veri tabanına 100-120 milyon sözcüğü eklemesidir.

2.2. METAFOR TESPİT YÖNTEMİ

Metaforların belirlenmesi aşamasında, analizlerin sistematikliğini ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla Pragglejaz Grup (2007) tarafından ileri sürülen Metafor Tespit Yöntemi (Metaphor Identification Procedure, MIP), Charteris-Black’in (2018) aşamalarıyla birleştirilmiştir ve aşağıdaki adımlardan oluşmaktadır:

1. Metafor adaylarının tespiti için demokrasi anahtar kelimesinin geçtiği 4000 bağımlı dizin detaylı bir şekilde incelenmiştir.
2. Metinlerdeki sözcüksel birimler/sözcük öbekleri tespit edilmiştir.

3. Metinlerdeki demokrasi sözcüğüyle anlamsal ilişki içinde olan her bir sözcüksel birimin/öbeklerin bağlam içerisindeki anlamı saptanmıştır.
4. Her bir sözcüksel birim/öbekler için bağlam içindeki anlamı dışında diğer bağlamlarda daha temel anlamı (daha somut, bedensel eylemlerle ilişkili, daha açık ve net ve tarihsel açıdan daha eski) olup olmadığı sözlükler yardımıyla tespit edilmiştir.
5. Eğer dilsel birim diğer bağlamlarda daha temel güncel bir anlama sahipse, metin içindeki bağlamsal anlamın temel anlamla kıyaslandığında çelişip çelişmediği belirlenmiştir.
6. Cevap evet olduğunda, dilsel birim metafor olarak kodlanmıştır.

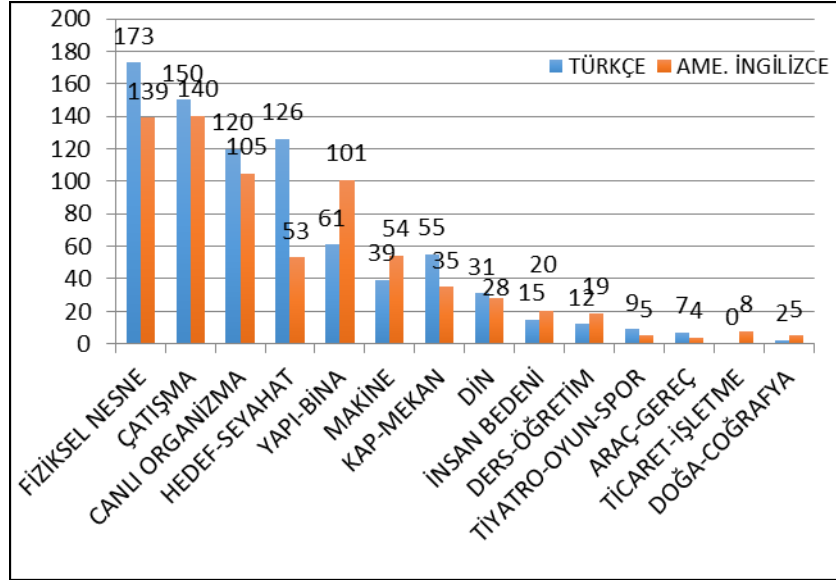
Sözcüklerin anlamlarının tespitinde, Türkçe için Türk Dil Kurumunun, İngilizce için Oxford English Dictionary (<https://en.oxforddictionaries.com/>) ve Collins Cobuild Advanced English Dictionary (<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english>) çevrimiçi sözlüklerinden yararlanılmıştır.

Örneklerden elde edilen dilsel metaforlardan yola çıkılarak demokrasi sözcüğünün kullanımına ilişkin metaforik kaynak alanlar ve alt alanlar tespit edilmiş ve bu alanların her iki dildeki sayısal dağılımları ham frekanslar üzerinden hesaplanmıştır. Kaynak alanların kategorize edilmesinde Musolff (2004, 2006)'dan yararlanılmıştır. Nicel analiz, tespit edilen metaforların ne kadar tipik olduğunu anlamamız ve Türkçe ve İngilizce kaynak alanları kıyaslayabilmemiz açısından önem taşımaktadır.

Metaforların yorumlanması ve açıklanması sürecinde, kaynak alan ve hedef alan arasındaki kavramsal eşleşmeler tespit edilip açıklanmıştır ve tespit edilen metaforlarla bu metaforları belirleyen bilişsel, edimsel ve toplumsal faktörler arasında ilişki kurulmuştur.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Yapılan analiz sonucu veri tabanı içerisindeki toplam 4000 örnekten Türkçe için 800'ünün, İngilizce için 716'sının metaforik anlamlar içerdiği tespit edilmiştir. 'Demokrasi' kavramıyla ilişkili ortaya çıkan metaforik ifadeler, 14 temel kaynak alan altında toplanmış ve değerlendirilmiştir. Bu metaforik kaynak alanlar, her iki dildeki sayısal dağılımlarıyla birlikte Şekil 3'te sunulmuştur.

Şekil 3. Demokrasi hedef alanına ait kaynak alanların Türkçe ve İngilizce dillerinde dağılımı

Şekil 3'te görüldüğü gibi, kaynak alanlar her iki dilde benzerlik gösterse de dağılımlarında farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Sayısal karşılaştırma yapıldığında İngilizce veri tabanında en fazla dilsel örnek, küçük bir farkla ÇATIŞMA alanında gözlenmekteyken, Türkçede en fazla FİZİKSEL NESNE alanında bulunmuştur. İngilizcede bu sıralamayı FİZİKSEL NESNE, CANLI ORGANİZMA, YAPI-BİNA ve MAKİNE alanları izlemektedirken, Türkçede ÇATIŞMA, HEDEF-SEYAHAT, CANLI ORGANİZMA ve YAPI-BİNA alanları takip etmektedir. Diğer taraftan, TİCARET-İŞLETME alanına ait örnek Türkçede tespit edilmemiştir.

Toplamda FİZİKSEL NESNE alanı en fazla dilsel ögeyle birinci sırada yer almaktadır. Bu kaynak alanı ÇATIŞMA, CANLI ORGANİZMA HEDEF-SEYAHAT ve YAPI-BİNA alanları takip etmektedir. +100 metaforik dilsel öge ile daha tipik özellik taşıyan bu beş kaynak alan, her iki dildeki sayısal dağılımları ve kavramsal eşleşmeleri bakımından detaylı bir şekilde incelenmiştir.

3.1. FİZİKSEL NESNE

Fiziksel nesne, derlem içerisinde 312 örnekle toplamda en çok tercih edilen kavram alanıdır. Genel olarak Türkçe veri tabanında daha fazla

yer tutmaktadır. Bu alan içerisinde her biri nesnenin farklı yönlerine vurgu yapan 7 farklı metafor tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. FİZİKSEL NESNE kaynak alanına ait metaforlar ve sayısal dağılımları (n=312)

Kaynak alan	Metaforlar	TR (n=173)	A.İng (n=139)
NESNE	DEMOKRASİ TAŞINABİLİR BİR NESNEDİR/ ÜRÜNDÜR	58	46
	DEMOKRASİ PARÇALARDAN OLUŞAN BİR BÜTÜNDÜR	47	16
	DEMOKRASİ HAREKET EDEN BİR NESNEDİR	32	11
	DEMOKRASİ İÇERİKTİR	14	22
	DEMOKRASİ ŞEKİL DEĞİŞTİREN BİR NESNEDİR	9	22
	DEMOKRASİ HASSAS BİR NESNEDİR	11	19
	DEMOKRASİ YENİLEBİLEN BİR NESNEDİR	2	3

TAŞINABİLİR BİR NESNE/ÜRÜN metaforu her iki dilde de en fazla dilsel örnekle ilk sırada yer almaktadır. Bu bulgu demokrasinin fiziksel bir nesne olarak bireylerin ve toplumların aidiyetinde olduğuna vurgu yapmaktadır. Fiziksel nesnenin bir yerden başka bir yere taşınması, bir kişiden başka bir kişiye geçmesi ile demokrasinin bir toplumdan başka bir topluma geçmesi arasındaki kavramsal eşleşmeyi kapsamaktadır.

Demokrasi hedef alanıyla birlikte kullanılan İngilizce “afford, bring, demand, eroding/weakening the fabric, expire, export, gift, give, lose, purveyor, quality, renew, sell, toy” gibi sözcükler ve Türkçede “aramak, çöpe atmak, daha kaliteli, giysi, götürmek, istemek, kaybolmak, örtü, rafa kaldırmak, satmak, talep, üretmek, ürün” gibi ifadeler, demokrasinin bu alt alan içerisinde sahibi tarafından kullanılan, yeri değiştirilen ve bir yerden başka bir yere taşınabilen veya kaybedilebilen, belli niteliklere sahip bir eşya veya ticari bir ürün olarak görüldüğünü göstermektedir.

- (1) “Tüm ülke seçmenini hedefleyen ve demokrasi *talebine* dayanan söylem ve tanıtım programı hayata geçirilebilir.” (TS-1040)
- (2) “America didn't *bring* democracy. It brought walls.” (NatGeog, 2011)

PARÇA-BÜTÜN alt alanı içerisinde, İngilizce “essential element, full, integrity, part, together” ve Türkçe “ayrılmaz parçası, bileşke, eksik, eksikleri gidermek, oluşturmak” gibi ifadelerin değişmeceli bir şekilde kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu alan içinde, fiziksel nesnenin sahip olduğu parçaların veya bileşenlerin bir araya geldiğinde oluşturduğu bütün ile demokrasinin kapsadığı araçları (örn., parlamento, siyasi partiler, anayasa) ve ilkeleri (örn., milli egemenlik, seçme seçilme hakkı, özgürlük) arasında kavramsal eşleşme kurulmaktadır. Bu parçalardan biri veya birkaçı eksik kaldığında bütünlük bozulmakta, demokrasi işlevsiz kalmaktadır. Bu metafor, Türkçe veri tabanında İngilizceye kıyasla çok daha fazla yer tutmaktadır.

- (3) “*Eksiksiz* bir demokrasi ve çağdaş bir düzen istiyorlardı.” (TUD-ND30D1B-2198-1755)
- (4) “A free press is *a big part* of democracy.” (The Southern, 18-08-16)

“Come, slide away, stability, sweep, return, çıtasını yükseltmek, çıkışlar, gelmek, geriletmek, geriye gitmek, ileri gitmek, inişler” gibi ifadelerde fiziksel nesnenin konumsal hareketi ile demokrasinin konumsal hareketi arasında kurulan kavramsal eşleşme sonucu demokrasi HAREKET EDEN NESNE olarak görülmektedir. Bu ifadelerde OLUMLU GELİŞME İLERİ DOĞRU HAREKETTİR ve OLUMSUZ GELİŞME GERİYE DOĞRU HAREKETTİR metaforlarıyla bağlantılı olarak demokrasinin uygulanmasında yaşanan olumsuzluklar nesnenin geriye ve aşağıya doğru hareketleri olarak kodlanmaktayken, yukarı ve ileri yönelimler arzu edilen, olumlu bir durum olarak kodlanmaktadır. Bu metafor, İngilizceye kıyasla Türkçe veri tabanında daha fazla dilsel ögeye sahiptir. Türkçedeki “geriletmek, yükseltmek” gibi ettirgen yapıları sözcüklerde dışarıdan bir gücün etkisiyle hareket söz konusu olduğundan ‘güç dinamiği’ (force dynamics) (Talmy, 1988) ilkesinden hareketle GÜÇ (FORCE) metaforunun etkisi gözlenmektedir.

- (5) Bence en önemli ve güncel sorunumuz demokrasimizdeki *geriye gidişin* devam etmesi. (TS-808)
- (6) It means our democracy is *sliding away* because of pure ignorance. (CNN, 12-06-25)

Demokrasi, aynı zamanda “absence, count most, exist, more, much, lack, less, no, too much, daha fazla, varlık” gibi ifadelerle birlikte kullanıldığında miktarı artan azalan veya yok olan bir İÇERİK olarak

da kavramsallaşmaktadır. Bu alan içerisinde fiziksel nesnenin miktarı, demokrasinin miktarı ile eşleştirilmektedir. İÇERİK metaforu İngilizce derlemede Türkçeye kıyasla daha fazla örnekte yer almaktadır.

- (7) "... yarı otoriter yapıların çözülüşünün her zaman *daha fazla* demokrasi ile sonuçlanmayabileceğini düşünmek zorundayız. (TS-540)
- (8) "... issued stern warnings in 1975 that there is too much democracy, ..." (In These Times, 12-04-04)

ŞEKİL DEĞİŞTİREN NESNE alt alanı içerisinde, "authentic, distort, fake, genuine, real, semblance, transformed, true, dönüştüğü biçim, elastik, gerçek, kokulu çakması, sahte, sahtekârlık, Truva atı, yanıltıcı" gibi ifadeler tespit edilmiştir. Bu alan içerisinde bir yönetim biçimi olarak demokrasinin zaman içinde kavramsal yapısındaki değişimleri, farklı şekillerde uygulanışı veya içeriğine uygun uygulanmayışı, fiziksel yapısında değişikliklere uğrayabilen veya sahtesi yapılabilen bir nesne ile eşleştirilmektedir.

- (9) "Demokrasinin *dönüştüğü biçim* sola da yeni görevler yüklemiyor mu?" (TS-487)
- (10) "They have *transformed* democracy into a parody of itself ..." (News Junkie Post, 24-10-27)

HASSAS NESNE alt alanı içinde tespit edilen "broken, damage, fragile, balon, kırılğan, sağlamlaştırmak" sözcükleri, farklı bileşenlerden oluşan demokrasinin bazı unsurlarının dış faktörlerden etkilenebileceğini veya güçlendirilebileceğini göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, fiziksel nesneyi oluşturan parçaların zarar görebilmesi ile demokrasiyi oluşturan unsurların zarar görebilmesi arasında kavramsal eşleşme yer almaktadır.

- (11) "... özgürlüklere karşı çıkmamak, *kırılğan* demokrasiye uyum sağlamak dinci parti için bir zorunluluktur ..." (TS-651)
- (12) "... weep on cue for this assault on the *fragile* American democracy." (Esquire.com, 16-10-20)

YENİLEBİLEN NESNE alt alanı, "thirst(y), taste, sos, tuz" sözcükleriyle sınırlı sayıda tespit edilmiştir. Bu alan içinde demokrasi yenilebilir veya içilebilir bir nesne (gıda) olarak yorumlanmakta ve özellikle İngilizce "thirst" (susuzluk) sözcüğüyle insanlar için yaşamsal öneme sahip bir ihtiyaç olarak kodlanmaktadır.

- (13) “Türkiye ve bölgedeki gelişmeler hep "demokrasi" *sosuyla* sofraya sürülüyor.” (TS-675)
- (14) “Here is a *taste* of your democracy and freedom.” (The Nation, 13-01-29)

3.2. ÇATIŞMA

SIYASET ÇATIŞMADIR (POLITICS IS CONFLICT) metaforu günümüz uluslararası siyasi düşüncesini şekillendiren bir metafordur (Charteris-Black, 2004, 2005). Çatışma kaynak alanı 290 örnekle en çok tespit edilen ikinci alandır. Bu alan içerisinde yer alan metaforlar, bir yönetim şekli olarak demokrasinin bir ülkede benimsenme ve uygulanma sürecinde yaşanan zorluklara vurgu yapmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2. ÇATIŞMA kaynak alanına ait metaforlar ve sayısal dağılımları (n=290)

Kaynak alan	Metaforlar	Tr (n=150)	A.İng (n=140)
MÜCADELE	DEMOKRASİ SAVAŞTIR	86	115
	DEMOKRASİ FİZİKSEL BİR MÜCADELEDİR	59	19
	DEMOKRASİ KAVGADIR	5	6

SAVAŞ alt alanı her iki dilde de en fazla örneğe sahip alandır, ancak İngilizcede Türkçeye kıyasla daha fazla yer tutmaktadır. Bu alan içerisinde İngilizcede “arsenal, assault, attack, battle, combat, defend, free, hoplite, revolution, safeguard, suppress, support, threat, trapping, triumph, war, weapon” ve Türkçede “boyunduruk, cephe, darbe, düşman, egemen olmak, isyan, kahraman, muhalif, müdahale etmek, püskürtmek, savaş, savaşçı, savunmak, zafer,” gibi savaş anlam alanı içerisinde değerlendirilen çeşitli dilsel örnekler tespit edilmiştir. Savaş metaforu, fiziksel saldırı ve müdahale ile demokrasinin işleyişine saldırı ve müdahale arasında kavramsal bir ilişki kurmaktadır. Bu bağlamda, fiziksel savunma, demokrasiyi savunma ve alınan stratejik kararlar; savaşın askerleri, demokrasinin taraftarları veya muhalifleri; savaşın kazanılması veya kaybedilmesi ise demokrasi rejiminin ülkede temin edilip edilmemesi olarak yorumlanmaktadır.

- (15) “... he president declared the United States had to become " the great *arsenal* of democracy.” (NOLA.com, 13-01-07)

- (16) “Demokrasi *düşmanı güçler* de, sanırım çok yakından biliyorlardı onların bu karakterlerini.” (TUD, CE09C3A-1055-802)

FİZİKSEL MÜCADELE alanı, doğrudan savaşa gönderme yapmayan ancak genel anlamda bir çatışmayı vurgulayan Türkçe “çelişki, koruyup kollamak, mesele, mücadele, tehdit, tehlikeye girmek” ve İngilizce “cope with, crime, in danger, preserve, save, secure, struggle” gibi ifadeleri içermektedir. Bu alan içinde, mücadelede yaşanan zorluklar, demokrasi rejiminin uygulanmasında yaşanan zorluklar ve anlaşmazlıklar olarak düşünülmektedir.

- (17) “Our democracy is currently *coping with* a volume of digitized noise that is crushing ...” (TechCrunch, 2016)
 (18) “...hakkında verilen bu haksız karar demokrasi *mücadelemiz* için yeni bir milattır.” (TUD, VE39C3A-1479-108)

KAVGA alanı içerisinde “beka kavgası, karşı karşıya getirmek, kavga, fight, melee” sözcükleriyle her iki dilde de sınırlı sayıda yer almaktadır. Bu alan içerisinde demokrasi, fiziksel bir güç ile çözülmesi gereken bir problem olarak kavramsallaşmaktadır.

- (19) “... neredeyse demokrasi *kavgasından* vazgeçmek gerektiği noktasına bile gelebiliriz.” (TUD, HD39C2A-0420-1698)
 (20) “... a *fight* for American freedom and democracy.” (AssocPress, 2002)

3.3. CANLI ORGANİZMA

Veri tabanında canlı organizma alanına ait 225 örnek tespit edilmiştir ve Türkçe ve İngilizcede hem genel toplam hem de alt alanların dağılımı açısından yakın bir dağılım göstermektedir (Tablo 3).

Tablo 3. CANLI ORGANİZMA kaynak alanına ait metaforlar ve sayısal dağılımları (n=225)

Kaynak alan	Metaforlar	Tr (n=120)	İng (n=105)
CANLI ORGANİZMA	DEMOKRASİ İNSANDIR	63	50
	DEMOKRASİ CANLI BİR VARLIKTIR	45	39
	DEMOKRASİ BİTKİDİR	11	12
	DEMOKRASİ HAYVANDIR (KUŞTUR)	1	4

Her iki dilde de en fazla dilsel öge barındıran İNSAN alt alanı içinde demokrasi, doğan, büyüyen, ölen, insana ait karakter özelliklerine ve davranışlara sahip ve sosyal ilişkiler kuran bir kişi olarak kodlanmaktadır. Ontolojik bir metafor olarak kişileştirmenin iki dilde de yaygın olduğu gözlenmektedir. Bu alana ait İngilizcede “deal with, demise, experience, fate, father, foster, friend, future, get along with, give birth, kidnap, marriage, motherland, serve, old, voice, young” ve Türkçede “beşik, cesur, doğmak, gasp etme, geçmiş, gelecek, genç, estetiği ve kozmetiği, katletmek, kendini savunma hakkı, öldürmek, ruh, sakar, sıkı ilişki, suikast” gibi ifadeler veri tabanında tespit edilmiştir.

- (21) “... to talk about the *fate* of democracy with some graduate students.” (The New Yorker, 16-11-11)
- (22) “... özgürlüğünü kazandığında bu *cesur genç* demokrasinin *yardıma* koşmuştuk.” (TUD, UE30D1B-2112-335)

CANLI VARLIK alt alanında, spesifik olarak insan, hayvan veya bitkiye gönderme yapmadan genel anlamda bir canlının varlığına, yaşamına, gelişimine, ölümüne dair ifadeleri içermektedir. İngilizce “death, development, die, evolve, grow, lifeblood, mature, need, newly born, regenerate, safe, suffer, survive, weaken” ve Türkçe “canlandırmak, gelişim süreci, geliş(tir)me, korumak, yaşama geçme, yaşaması için gerekli koşullar, yaşatmak, yok etme” ifadelerinde görüldüğü gibi demokrasinin genel olarak yaşayan canlı bir organizma olma yönü vurgulanmaktadır.

- (23) “... bu kanun demokrasiyi *yaşatmak için* getirilmiştir.” (TUD, KE39E1B-2839-1719)
- (24) “... 'fake news' is dangerous to the *lifeblood* of democracy.” (WBUR, 18-08-16)

BİTKİ alt alanı içerisinde “fade, flourish, roots, seed” ve “bahçıvan, budamak, çiçekler, dal budak sarmak, kökünden sallamak, kökleş(tir)mek” ifadeleri kaynak alandaki biyolojik büyüme ile hedef alandaki soyut gelişme arasında eşleşme yer almaktadır. Bu metafor, Kövecses’in KOMPLEKS SOYUT SİSTEMLER BİTKİDİR ve SOSYAL KURUMLAR BİTKİDİR metaforlarıyla da örtüşmektedir (2010).

- (25) “The solidification of democracy's *roots* in the region is possible ...” (Time, 16-03-31)

- (26) “... demokrasinin giderek *güçlenmesine, büyümesine, gelişmesine, dal budak salmasına ve Anadolu bozkırlarında bile kökleşmesine* yardım etmiş olurlardı.” (TUD, JE39C4A-1476-830)

HAYVAN alt alanı içerisinde, iki dilde de “fledgling” ve “kuş” sözcükleri tespit edilmiştir. Bu sözcükler demokrasinin daha spesifik bir şekilde KUŞ olarak kodlandığını göstermektedir.

- (27) “... sosyal demokrasi *kuşu* yıkılan şu doğada konacak dal bulamıyordu.” (TUD-GE39C2A-1367-189)
- (28) “... but the *fledgling* democracy finally seems ready for them.” (Foreign Policy, 14-06-24)

3.4. SEYAHAT-HEDEF

Seyahat kavram alanı, veri tabanında 179 örnekte demokrasinin bir yolculuk sonrası ulaşılması gereken bir hedef olarak kodlanmaktadır. Bu kavram Türkçe veri tabanında İngilizceye kıyasla daha fazla yer tutmaktadır (Tablo 4).

Tablo 4. SEYAHAT-HEDEF kaynak alanına ait metaforlar ve sayısal dağılımları (n=179)

Kaynak alan	Metaforlar	Tr (n=126)	İng (n=53)
	DEMOKRASİ HEDEFTİR / DEMOKRASİYE ULAŞMA SÜRECİ (ZOR) BİR SEYAHATTİR	115	52
SEYAHAT-HEDEF	DEMOKRASİ TAŞITTIR	6	1
	SEYAHATİN DEMOKRATİK GELİŞMELERİN DURUMUDUR	5	0

İngilizce “advance, block, departure, direction, head towards, go, lead, march, obstacle, path, progress, return, road, transition, U-turn” ve Türkçede “doğru, dönemeç, engeller, erişmek, hedef, geçmek, gitmek, götürmek, kavuşmak, sapmak, ulaşmak, uzaklaşmak, yakın, yaklaşmak, yanından geçmek, yolunda” ifadelerinde demokrasi elde edilmesi amaçlanan bir hedef ve demokrasiyi (başarıyla) uygulama süreci (zorlu) bir seyahat, olarak görülmektedir. Bu kavramsal

yansımayla ilgili olarak gidilecek yönle ilgili alınan kararlar, demokrasinin uygulanmasında alınan kararlar; kat edilen mesafe, demokraside kaydedilen gelişmeler; yolda karşılaşılan engeller, demokrasiyi uygulamada yaşanan sıkıntılar olarak görülmektedir.

- (29) “Batı türü demokrasiye *ulaşmak için kullanılan kısa yolların* başında devletçilik ve halkçılık geliyordu.” (TUD, CE05A3A-1274-2245)
- (30) “The Ministers promised to work together to support continued *progress toward* democracy, ...” (US Dept of State, 12-06-14)

TAŞIT alt alanı içerisinde demokrasi, bir seyahat vasıtası olarak görülmektedir. Bu taşıt, “alabora, (karaya değil) rayına oturmak, oceanliner, speedboat” ifadelerinde gemi veya tren olarak kodlanmaktadır. Taşıtın sorunsuz bir şekilde ilerlemesi veya ilerlememesi, demokrasi rejiminin sorunsuz bir şekilde uygulanıp uygulanmamasıyla ilişkilendirilmektedir.

- (31) “Türkiye’de demokrasinin *rayına oturmasına* daha nesiller var demektir.” (TS-42)
- (32) “... our democracy is not a *speedboat*. It's an *oceanliner*, ...” (Washington Post, 16-11-14)

SEYAHATİN HIZI DEMOKRATİK GELİŞMELERİN DURUMUDUR metaforu Türkçede 5 örnekte görülmekteyken İngilizce veri tabanında tespit edilmemiştir. Vatandaşların siyasi sürece katılım oranları ve demokrasiye ulaşmadaki başarı ile seyahatin hızı arasında kurulan eşleşme “adım, hız, istikrarsızlık” sözcüklerinde ortaya çıkmaktadır.

- (33) “... ve demokrasiye doğru bir *adım* daha yaklaşıldı.” (TUD, ED02A1B-3648-1516)

3.5. YAPI-BİNA

Bina metaforu politik söylemde farklı sosyal konulara gönderme yapmada üretken bir kullanıma sahiptir (Lakoff & Johnson, 1980; Goatly, 2007; Kövecses, 2010; Charteris-Black, 2004). İyi yapılandırılmış ve uzun süre dayanan soyut kompleks bir sistem yaratmak iyi yapılandırılmış güçlü bir bina yapmaktır. Bu eşleşme Kövecses’e göre SOYUT KOMPLEKS SİSTEM YARATMAK İNŞA ETMEKTİR, SOYUT SİSTEMİN YAPISI BİNANIN FİZİKİ YAPISIDIR ve KALICI SOYUT SİSTEM SAĞLAM BİR BİNADIR temel metaforlarını

içermektedir (2010, s. 159). Soyut ve kompleks bir sistem olarak demokrasi de bir bina olarak kavramsallaşmaktadır. İngilizce derlemede Türkçeye göre daha fazla yer tutmaktadır (Tablo 5).

Tablo 5. YAPI-BİNA kaynak alanına ait metaforlar ve sayısal dağılımları (n=162)

Kaynak alan	Metaforlar	Tr (n=61)	İng (n=101)
YAPI-BİNA	DEMOKRASİ FİZİKİ BİR YAPIDIR (BİNADIR)	61	101

İngilizcede “architect, basis, bedrock, build, cornerstone, demolish, establish, found, implode, monument, reconstruction, repair, restore, ruin, strengthen, touchstone, undermine” ve Türkçede “altyapı, inşa etmek, kurmak, onarmak, oturtmak, taban, tahrip etmek, temel, temel taşları, yerleşmek, zemin” gibi dilsel örnekler tespit edilmiştir. Binanın fiziksel yapısı ile demokrasi kavramının soyut içeriği arasında kavramsal eşleşme bulunmaktadır. Bu eşleşmenin gerektirimi olarak, bir binanın inşa edilmesi ile ülkede demokratik düzenin benimsenmesi arasında bir ilişki kurulmaktadır. Bu ilişki içerisinde binayı inşa edenler, toplumdaki bireyler ve yöneticiler; binanın yıkılması, demokrasi rejiminin yıkılması veya zarar görmesi olarak görülmektedir. Bu eşleşme aynı zamanda demokrasiyi elde etmenin uzun emek isteyen bir süreç olduğunu vurgulamaktadır.

- (34) “İnsan hakları ve özgürlükler olmadan, asla sahici bir demokrasi *inşa edilemez.*” (TUD, QD05A2A-0767-2271)
- (35) “... continue their efforts to *strengthen the foundations of democracy*, ...” (UN News Centre, 2012)

4. TARTIŞMA

Soyut bir kavram olarak demokrasinin Türkçede ve İngilizcede nasıl algılandığına dair yürütülen bu çalışmada veri analizi ‘demokrasi’ kavramına ilişkin tek bir kavramsallaşmadan ziyade, çeşitli kavramsallaşmaların mevcut olduğunu göstermektedir. Yapılan incelemede demokrasinin kavramsal içeriğinin farklı yönlerini vurgulayan 14 farklı somut kavram alanı tespit edilmiştir. Bu alanlar her iki dilde benzerlikler gösterse de sayısal dağılımlarında bazı farklılıklar tespit edilmiştir.

Kavramsal alanlar ve bu alanlara ait metaforlar, daha önce gerek demokrasi kavramı üzerine gerekse diğer sosyo-politik kavramlar üzerine yapılan çalışmalarla bazı ortak özellikler göstermektedir. Örneğin, Nicolae (2014), İngilizce ve Rumence kamu söyleminde demokrasi hedef alanıyla ilişkili ÇATIŞMA, SEYAHAT, NESNE, CANLI ORGANİZMA alanlarının sıklıkla yer aldığını ve özellikle ÇATIŞMA metaforlarının iki dilde de baskın olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca, DEMOKRASİ ÇOCUKTUR/İNSANDIR (Kövecses, 1994; Malan, 2008), SİYASET BİNADIR; DEMOKRASİ SAĞLAM TEMELLİ BİR BİNADIR (Hellín-García, 2013), SOYUT SİSTEMİN YAPISI BİNANIN FİZİKİ YAPISIDIR (Kövecses, 2010), ULUS (DEVLET) İNSANDIR (Lakoff, 1991; Musolff, 2018), SİYASET ÇATIŞMADIR (Charteris-Black, 2004) metaforları, bu çalışmada tespit edilen metaforlarla örtüşmektedir. Bu ortaklıklar, siyasi olguların benzer şekilde deneyimlendiğini ve metaforlaştığını ortaya koymaktadır. Bedenleşmiş biliş (embodiment) görüşünden hareketle, iyi bilinen bu temel alanların yaptığı çağrışımlar, daha az bilinen soyut alanlarla kullanıldıklarında siyasi mesajları daha ikna edici bir şekilde iletebilmektedir.

Metaforik düzlemde bir karşılaştırma yapıldığında Türkçe ve İngilizcede tipik olarak tercih edilen metaforlar arasında sayısal farklılık gözlenmektedir. Türkçede DEMOKRASİ HEDEFTİR (n=115) metaforu daha çok ön plana çıkmaktayken İngilizcede DEMOKRASİ SAVAŞTIR (n=115) metaforu daha baskın yer almaktadır. Eleştirel Metafor Çözümlemesinin son aşaması açısından değerlendirildiğinde, bu iki metafor, iki toplumda demokrasi kavramına dair konuşma ve yazma eğilimlerini ve bu toplumların içinden geçtiği süreçleri yansıtmaları açısından önem taşımaktadır.

DEMOKRASİ HEDEFTİR ve DEMOKRASİYE ULAŞMA SÜRECİ (ZOR) BİR SEYAHATTİR metaforları, AMAÇLI EYLEMLER BİR HEDEFE DOĞRU SEYAHAT ETMEKTİR ve AMAÇLAR HEDEFLERDİR üst metaforlarının yansımaları olarak karşımıza çıkmaktadır (Charteris-Black, 2004, 2005; Kövecses, 2010; Lakoff, 1993) ve ideal bir yönetim biçimi olarak demokrasinin Türkiye’de henüz tam olarak benimsenmediğini ve istenilen düzeyde uygulanmadığını vurgulamaktadır. Cumhuriyetin ilanı ve Atatürk devrimleriyle birlikte Türkiye çok hızlı bir değişim süreci yaşamıştır. Bu süreç içinde, dünyadaki süreçlerin aksine, Türkiye’de demokrasinin yukarıdan aşağıya doğru kurulması nedeniyle toplumun demokrasi rejimine hazır olmaması, Türk toplumunun ataerkil kültürel yapısı, bürokratik işleyişler, ekonomik sorunlar ve Türk siyasi tarihinde yaşanan olumsuzluklar (örn. askeri

darbeler), demokrasinin istenen düzeyde uygulanmasını geciktirmiştir (Doğan, 2002; Kongar, 2007). Bu sebeple, ülkede demokratik ortamın oluşumu ve tam olarak kabul görmesi yavaş ve zor bir süreçtir.

Charteris-Black (2004), sosyal amaçların hedefler olarak görüldüğünü belirtmektedir. Bu açıdan seyahat metaforu, demokrasiye belli bir yol takip edildiğinde ulaşılabilecek planlı bir amaç çerçevesi sunmaktadır. Seyahatin yönünü ve hızını belirleyen yöneticilere ve halka sorumluluk yüklenmektedir. Bu çerçeve, demokrasiye karşı güçlü bir olumlu edimbilimsel değerlendirme içermekte ve uzun vadeli bir amaç için kısa vadede acı çekmeyi, sabırlı ve dikkatli olmayı ve zorluklarla mücadele etmeyi teşvik etmektedir.

Diğer taraftan DEMOKRASI SAVAŞTIR metaforu, siyasal güçler arasındaki çıkar çatışmasının bir yansıması olarak demokratik düzenin sağlanması sürecini bir savaş olarak yorumlamaktadır. Demokrasinin sürdürülebilmesi için fiziksel bir mücadele verilmesi gerektiğinden demokrasinin korunması, savunulması gerekmektedir. Bu rejimle çelişen uygulamalar ve bu uygulamalardan sorumlu kişiler demokrasinin fiziksel varlığına yönelik tehlike olarak görülmektedir. Bu bakımdan savaş metaforu, Amerika'da demokrasinin bir çatışma ortamı içinde var olduğu ve haklı bir amaç uğruna tehlikeyi göze alma gerekliliği çerçevesini sunmaktadır.

Amerika'nın sosyo-politik tarihinde yaşanan olumsuzluklar (örn. iç savaş), politik kültürün temelinde yatan çekirdek inançlar (örn. bireycilik (individualism), hükümete güvensizlik) ve temelde merkezi hükümet ve bölgesel hükümetler arasındaki güç ayrımına dayanan federal devlet yapısı gibi faktörler (Greenberg & Page, 2018) demokrasi kavramının yoğun bir şekilde savaş ve mücadele olarak kavramsallaşmasına etki etmiş olabilir. Ayrıca, Lakoff, Amerika'da demokrasinin tehlike altında olduğunu ve bu tehlikenin köklerinin para, güç, sosyal yapı ve tarihin yanı sıra en temelde vatandaşların düşünce modellerinden kaynaklandığını belirtmektedir (2009, s. 4-5). Ortak sosyal kimlik demokrasi için önemlidir çünkü demokrasi ancak vatandaşların aktif katılımıyla var olabilir. Savaşın kazananı ve kaybedeni olduğundan bu metaforun halkın iradesinin vurgulandığı kazanana kadar mücadele etmeye teşvik edici olumlu yönde bir etkisi vardır.

5. SONUÇ

Metaforlar siyasi söylemde önemli bir rol oynamaktadırlar çünkü

sadece siyasi aktörlerin alt mesajlarını taşımazlar, aynı zamanda sundukları duygusal ve ideolojik çerçevelerle siyasi tartışmaların sınırlarını belirlemektedirler. Bu bakımdan, metaforlar bize sosyal gerçeklikler sunmakta ve gelecekteki eylemlerimizi etkilemektedirler (Musolff, 2004, s. 31). Bu çalışma, derlemlerden elde edilen demokrasi metaforları ile bu görüşe destek sağlamakta ve farklı sosyo-kültürel dinamiklere sahip iki toplumda baskın demokrasi metaforlarının nasıl farklılaşabileceğini ortaya koymaktadır. Kültürel bilişin bir parçası olan bu metaforlar konuşma topluluğunu oluşturan bireylerin zihinlerinin manipüle edilmesinde rol oynamakta ve kültürel uygulamaları şekillendirmektedirler.

Çalışmanın veri tabanı Türkçe ve İngilizce derlemlerden çekilen 4000 örnekle sınırlıdır. Veri tabanının genişletilmesiyle, örnek sayısının artırılması daha farklı kaynak alanlara ve dilsel örneklere ulaşmamızı sağlayacaktır. Gelecek çalışmalarda, farklı ideolojilere sahip gruplar arasında karşılaştırma yapılabilir veya metaforların yıllara göre dağılımı belirlenebilir. Böylece ideolojik görüş ve yaşanan toplumsal ve siyasi olayların bilinçaltındaki etkileri metafor kullanımını üzerinden daha net bir şekilde ortaya çıkacaktır.

KAYNAKÇA

- Aksan, Y., Aksan, M., Koltuksuz, A., Sezer, T., Mersinli, Ü., Demirhan, U. U., Yılmaz, H., Kurtuluş, Ö., Atasoy, G., Öz, S. & Yıldız, İ. (2012). Construction of the Turkish National Corpus (TNC). İçinde *Proceedings of the Eight International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2012)*. İstanbul, Turkey. <http://www.lrecconf.org/proceedings/lrec2012/papers.html>
- Ansah, G. N. (2017). Cultural Conceptualisations of DEMOCRACY and Political Discourse Practices in Ghana. F. Sharifian (Haz.) içinde, *Advances in cultural linguistics* (ss. 369-387). Singapore: Springer.
- Charteris-Black, J. (2004). *Corpus approaches to Critical Metaphor Analysis*. New York: Palgrave Macmillan.
- Charteris-Black, J. (2005). *Politicians and rhetoric: The persuasive power of metaphor*. New York: Palgrave Macmillan.
- Charteris-Black, J. (2018). *Analysing political speeches: Rhetoric, discourse and metaphor*. (2. Basım). London: Palgrave.
- Collins Cobuild Advanced English Dictionary. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english>
- Doğan, İ. (2002). *Modern toplumda vatandaşlık, demokrasi ve insan hakları: İnsan haklarının kültürel temelleri*. (3. Basım) Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Efeoğlu, E. (2015). *The metaphorical (re)construction of Turkey in political discourse: A corpus-driven critical metaphor analysis*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

- Goatly, A. (2007). *Washing the brain: Metaphor and hidden ideology*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Greenberg, E. S., & Page, B. I. (2018). *The struggle for democracy*. New York: Pearson.
- Hellín-García, M. J. (2013). Legitimization and delegitimization strategies on terrorism: A corpus-based analysis of building metaphors. *Pragmatics*, 23 (2), 301-330.
- Kongar, E. (2007). *Demokrasimizle yüzleşmek*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kövecses, Z. (1994). Tocqueville's Passionate "Beast": A Linguistic Analysis of The Concept of American Democracy. *Metaphor and Symbolic Activity*, 9 (2), 113-133.
- Kövecses, Z. (2010). *Metaphor: A practical introduction*. (2. Basım). New York: Oxford University Press.
- Lakoff, G. (1991). Metaphor and war: The metaphor system used to justify the war in the Gulf. *Peace Research*, 23, 25-32.
- Lakoff, G. (1993). The contemporary theory of metaphor. A. Ortony (Haz.) içinde, *Metaphor and thought* (2. Basım) (ss. 202-51). Cambridge: Cambridge University Press.
- Lakoff, G. (2002). *Moral politics: How liberals and conservatives think*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lakoff, G. (2004). *Don't think of an elephant!: Know your values and frame the debate: The essential guide for progressives*. Canada: Chelsea Green Publishing Company.
- Lakoff, G. (2009). *The political mind: A cognitive scientist's guide to your brain and its politics*. New York: Penguin Books.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. London: The University of Chicago Press.
- Malan, S. (2008). Conceptual metaphors in South African political speeches (1994 - 2001). *Stellenbosch Papers in Linguistics*, 38, 73-106.
- Musolff, A. (2004). *Metaphor and political discourse: Analogical reasoning in debates about Europe*. London: Palgrave Macmillan.
- Musolff, A. (2006). Metaphor scenarios in public discourse. *Metaphor and Symbol*, 21(1), 23-38.
- Musolff, A. (2010). *Metaphor, nation and the holocaust. The concept of the body politic*. London: Routledge.
- Musolff, A. (2018). Nations as persons: Collective identities in conflict. B. Bös, S. Kleinke, S. Mollin & N. Hernández (Haz.) içinde, *The Discursive construction of identities on- and offline: Personal - group - collective* (ss. 249-266). Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- News on the Web (NOW). <https://corpus.byu.edu/now/>
- Nicolae, A. O. (2014). Metaphorical perspectives on democracy in the UK and Romania. I. Boldea (Haz.) içinde, *Globalization and intercultural dialogue: Multidisciplinary perspectives* (ss. 386-396). Tîrgu-Mureş: Arhipelag XXI Press.
- Oxford English Dictionary. <https://en.oxforddictionaries.com/>
- Pragglejaz Group. (2007). MIP: A method for identifying metaphorically used words in discourse. *Metaphor and Symbol*, 22 (1), 1-39.
- Talmy, L. (1988). Force dynamics in language and cognition. *Cognitive Science*, 12, 49-100.
- TS Columns Corpus. http://cqpweb.tscorpus.com/cqpweb/colu_mns_v2/
- Türkçe Ulusal Derlemi (TUD v3.0). <https://www.tnc.org.tr>
- Türk Dil Kurumu, Çevrimiçi Türkçe Sözlük. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts